

que significantur per claritatem argenti, et ejus so-
noritatem. Et quia regnum Medorum et Persarum, primo fuerunt duis regna, et in uno regnabat Darius, et in alio Cyrus, ideo significata sunt per duo brachia; veram tamen quia fuerunt conjuncta simul tempore Cyri, morbo Daris ejus avunculo (ut dicitur inf., c. 6), et tempore Darii in honore successus Cyrus (ut dicitur inf., c. 6), ideo illi brachia erant juncta in pectore uno, ideo de illa statua dictum est, quod habebat brachia et pectus de argento.

ET REGNUM TERTIUM, etc. Hoc tui regnum Alexan-
dri Magni, et Grecorum, quod successit regno Persarum, et dicitur argum, propter sonoritatem Gr. ca-
elouentiae: quia aeterna metalla est magis so-
norum.

QUOD IMPER., etc. Hoc est quia Alexander ferè ab omnibus regnis recipit tributa et munera. Multi enim reges audientes crebras et maximas victorias ejus, ex timore ne veniret super eos, miserunt ipsi munera.

MENOCIES.

REGNUM QUARTUM, etc. Romanorum imperium, quod omnia terra regna perdonavit.

TIRINUS.

TIRINUS.

POST TE, seu post finem regni tui Chaldaici, conser-
get regnum aliud minus tuo; Hebrei ointuiti argen-
tum, nempe regnum Persarum et Medorum, pos duo
brachia, v. 52, designatum, argento, et opibus in-
structissimum, ut dixi Isa. 43, v. 5, sed felicitate et gloriâ longe Chaldeo inferius, ut patet ex infelici
clade Cyri, Xerxis, Darii Condomanni, ut alia praete-
taceant.

REGNUM TERTIUM AEBEUM, nempe Alexandri Magni, et Grecorum, quod imperabit universo terra, nostrati putat: et jam tum cognite, de quâ 1 Machab. 1, v. 5.
Sicut terra in conceptu ejus, quasi tacitè agnoscentis
Alexandrum dominum suum, saltem non ausa facesse illi negotium vel bello taceassere. Regnum hoc et sapientia, et eloquentia, et potentia, et opum famâ vocalissimum fuit et sonansissimum, ac profinde non immixtum aeneum vocatur. Venti vero, et femoribus comparatur, ad notandum tum insignem Alexandri eruplum, tum successorum ejus, et præ omnibus Ptolemaeorum, effusum luxuriam, quibus soleme erat etiam sorores suas sibi in uxores desumere.

TIRINUS.

VERS. 40. — ET REGNUM QUARTUM, etc. Istud fuit Romanorum, et cùm subditur:

Quonodo FERRUM, etc., ita regnum Romanorum subjugavit sibi omnia regna predicta, et hoc ex tribus per quæ Romani devicerunt totum orbem, scilicet

sapientia, exercitio armorum, et bono regimine. Omnen enim hominem undecumque veniret ad eos, honoraverunt secundum valorem suum, sive in mili-
tia, sive in scientia, sive in arte mecanica; seu quecumque excellentiâ alia. Et propter hoc excellentes viri de omnibus partibus mundi, propter magnam pacem jun-
gebant se coram politia. Quia tamen postea regnum fuit divisum in imperium Constantinopolitanum et Romanum, ideo hoc fuit signature in statu per duas tibias ferreas. Vel alia ratione, scilicet, quia illa qui erat principalis imperator, accipiebat primi socium, ad administrandum imperium, sicut patet de Augusto et Antonio, et de Dioctetiano et Maximiano, et pluri-
bus aliis.

MENOCIES.

REGNUM QUARTUM, etc. Romanorum imperium, quod omnia terra regna perdonavit.

TIRINUS.

REGNUM QUARTUM, nempe Romanorum, erit rela-
ferrum, forte, ut adjungit Hebrei, et Greci: forte,
inquam, robore et armis, et invicto labore communi-
cans et conterens omnia, v. 53; assimilatur tibis, qui-
cum ultimum, et qui exorsus est, maxime propagatum. *Dubius* vero *tibis*, quia plerique penes
duos fuit, v. g., duumviri, binos consules, binos imperatores, unum in Oriente, alterum in Occidente: unde et illius insignis est aquila biceps.

LYRANUS.

VERS. 41. — PORRO QUA, etc., id est, de terra
factam.

ET PARTES TERREAS. Per hoc signatur fortitudo
regni in principio, et postea debilitas ipsius per divisiones intraneas, propter ambitionem, ex quibus regnum Romanorum quasi ad nihilum deducetur, est, ut patet ad sensum.

QUOD TAMEN, etc. Sic enim erant pedes illius statua dispositi, quod planta pedis erat tota de ferro; digitus autem exentes de planta, erat partim testic, et partim ferrei. Et per hoc significatur quod divisiones illae, quæ sorte sunt in Romanis, processerunt ex robore divitiarum et potestie secularis. Quod autem sequitur...

MENOCIES.

PERUM ET DICTORIUM, etc. Significatur eamdem pe-
dum partem, aut totos potius pedes, ex ferro cum lato male coagmentato, fusse conflosi; quod etiam significat, quod dicitur, de plantatione ferri erit, id est, ferrum quoddam, sed mixtum erit, quale est ferrum rude, cum ex fodinis extrahitur terra glebis admixtum.

REGNUM DIVISUM ERIT. Quia extremis Reipublice temporibus aristocratis successi tyrannis, et cum ea
commissaria est; ceptum est imperium partim consulibus, partim imperatoribus gubernari.

TIRINUS.

REGNUM DIVISUM ERIT, tum in capitula duo, ut jam dixi, tum in factiones et discordias, ut cum plebs in Senatum, Sylla in Marium, Caesar in Pompeium, Au-
gustus in Antonium, alii in alios insurgent. Maxime

verò, cùm subditæ illi gentes se ab illius obedientia subducent, proprieisque sibi reges statuent, ut fecerunt Hispani, Poloni, Angli, Franci, et toti populi. Denique cùm sub finem mundi dissecabatur Romanorum imperium in decem reges, quasi in totidem digiti pedum, alios alii majores vel robustiores. Porro hac divisio oritur ex plantario ferri, id est, ex ipsa planta, seu radice pedis ferrei, quasi dicat: Non causabit ab extremitate vel aggressione hostil, sed ex ipso intrinseco robore pedum ferreorum, puta ex nimis opibus et copiis partium inter se dissidentium, quia initio versiculi. Unde

MENOCIES.

VERS. 42. — EX PARTE REGNUM, etc. Solidum erat, quæ parte aristocratice gubernabatur; infirmum et contritum, quæ parte regebatur tyrannicæ; nam tyrannis ipso genere infirmissima est, parvumque diuina-
nihil enim violentum perpetuum.

TIRINUS.

EX PARTE REGNUM HOC ERIT SOLIDIUS, nempe quæ concors et unanimes manebit: ET EX PARTE CONTRITUM, id est, caducum, et fragile, cum nempe bellis civilibus semetipsum discerpet. Ita S. Hieron.

LYRANUS.

VERS. 43. — COMMISSERUNT, etc., significat quod ad tollendum istas divisiones regnum Romanorum de-
bilitante, facta sunt multa commilia.

SED NOS, etc., quia per talia non potuerunt amoyer divisiones animorum. Alteri exponunt quidam docto-
res Hebreorum ab illo loco, *però quia*, etc., de societate Iudeorum et Romanorum, quæ incepit tem-
pore Judee Machabeorum, ut habetur 1 Machab. 8, et

VARIETAS LECTIONUM. A vers. 44 ad 49.

Vers. 44. — Vulg. In diebus autem regnum illorum, suscitabit Deus colli regnum quod in aerum non dissipabit, et regnum ejus alteri populo non traduet: communiquerat autem, et consumet universa regna hoc: et ipsum stabit in aeternum.

Pagn. In diebus regum suscitabit, etc., non cor-
rumperet, etc., non dimittetur.

Arias. Quod in seculo.

Tigur. Regnum condet quod aeternis temporibus non destruetur.

Sept. Communiat et ventilabit, etc.

Arab. Contundet spargeque omnia regna.

45. — Vulg. Secundum quod vidisti, quod de monte abscessus est laps sine manus, et communiat te-
stam, et ferrum, et as, et argentum, et aurum, Deus magnus ostendit regi que ventura sunt postea; et verum est somnium et fidelis interpretatio ejus.

Arias. Omni respectu quo vidisti.

Sept. Et fidelis conjectura ejus.

Arab. Vera.

46. — Vulg. Tunc rex Nabuchodonosor occidit in fa-
ciem suam, et Daniel adoravit, et hostias, et incensum precepit ut sacrificarent ei.

renovata est tempore Jonathæ et Simonis, fratrum suorum, 1 Machab. 12. Et Judæorum debilitas signifi-
cata est per testimoniū, fortitudo autem Romanorum per
ferrum. Quod autem sequitur, commiscebuntur, etc.,
exponunt de Herode Ascalonitâ, cui regnum Ju-
deorum datum est à Romanis. Et cùm non esset Judæus
natione, voluit sibi pueram de genere Machabœorum
copulare, ut filius ejus teneret regnum, sed illa pree-
dolorē se intercepsit. Herodes autem propter suam
luxuriam, et pueram pulchritudinem, et mortua abu-
sus est, ut dicunt. Et hoc est quod dicitur hic, com-
miscebuntur, etc. Non dicitur feminino. Sed non adhe-
rebut sibi, quia Herodes nunquam dilexit Judæos,
ne ipsi eum.

MENOCIES.

QUOD AUTEM VIDISTI, etc. In Hebreo est: *Quod vi-
disti*, etc.

COMMISCERUNT QUIDEM, etc. Quamvis tyranni,
quales Cæsar et Pompeius, affinitates et necessitudi-
nes inter se conjugenter, tamen nunquam bene co-
herere poterunt, atque ideo tota tandem moles
imperi collapsa est.

TIRINUS.

COMMISCERUNTER, etc., jungendo inter dissidentes
commilia, v. g., inter Pompeium et filiam Cæsaris,
inter Marcum Antonium et Octavianum Augusti sororu-
rem, etc. Sed ob commilia non sat adhærebunt sibi
animi principium dissidentium, quin in mutua eades et bella prorumpant. Major enim est vis ambitionis
quam cognitionis vel affinitatis. Quod utinam nostris
temporibus non experiremus!

VARIETAS LECTIONUM. A vers. 44 ad 49.

Pagn. Et suffit dixit tu ut sacrificaretur ei.

Arias. Incurvavist se Danieli, et munus, et fragrantias
dixit ad libandum ei.

Tig. Oblationem, et odores, et libamen impendi.

Sept. Et manus, et spaytates odoris.

Syr. Thura.

47. — Vulg. Loquens ergo rex, ait Daniell: Verè
Deus vester Deus deorum est, et Dominus regum,
et revelans mysteria: quoniam tu potuisti aperire
hoc sacramentum.

Pagn. Revelare secretum hoc.

Sept. In veritate Deus vester.

Syr. Arcanum hoc declarare.

48. — Vulg. Tunc rex Daniel in sublime exultit;
et munera multa et magna dedit ei: et constituit
principem super omnes provincias Babylonis, et
prefectum magistratum super cunctos sapientes
Babylonis.

Pagn. Daniel magnificeavit.

Sept. Super omnem regionem.

Syr. Principem statuit super omnes duces militie.

49. — Vulg. Daniel autem postulavit à rege, et constituit
super opera provincie Babylonis, Sidrich, Misach,
et Abdenago: ipse autem Daniel erat in foribus
regis,

Arab. Præfuit super administratione provincie Sept. Erat in aula regis. Reg. Atrio.
Babel Syrus. Administrationi urbis Babylonice.

CONCORDIA ET EXPOSITIO LITTERALIS.

45. In diebus regnum; alii, regum, sed melius noster interpres, quia non de regibus, sed de regnis ante fuit sermo. 46. Secundum quod vidisti; Sept. : Sic ut vidisti, quod idem est ac quemadmodum vidisti. 46. Daniel adoravit, alii, incurvavimus se Danieli, veneratione ei exhibendo, que magis viris tribuitur, licet aliqui velint adorationem propriam ei exhibuisse, non Daniel in se, sed Deo in ipso manent, et per eum secreta aperiunt. 47. Et hostias, et incensum precepit ut offerretur ei; alii : Manas, et fragrantiam odoris, etc. Sept. : Et manas. Hebr. est minchah, id est, oblationes, vel munera, scilicet odorum, et suffitium; haec autem sanctis, immo et imaginibus offerri possunt; Sept. autem pro minchah molliendo dixerunt manas, sic enim gutturaliter che solent emollire eamque in a vel in e convertere, ut pro pesach vertunt phase, etc. 48. Et præfectum magistratum, tam scilicet civitatum quam militarium; Syr. ergo diminutus procedit, cum ait : Super omnes duces militiae, super opera provincie Babylonis. Syr. adhuc etiam diminutus procedit cum verit. 49. Præfecit administratione urbis Babylonice; non enim solus eum præcepit soli urbi Babylonis, sed toti provincie. Ipse autem erat in foribus regis. Alii : In aula regis, atrio, scilicet in aula principis regi proximus et intimus.

ANNOTATIONES.

LYRANUS.

VERS. 44. — IN DIEBUS AUTEM REGNUMORUM ILLORUM. Scilicet, quando Romanum imperium in suā fortitudine erit, quod dicunt, regna, in plurali, quia multa continetur sub se.

SUSCITABIT DEUS, Illud est regnum Christi, quod est eternum, secundum quod dicitur Luc. 4: Regni eius non erit finis. Quod regnum inchostum est regno Romanorum existente, in maximā fortitudine suā, quia subiectis omnibus nationibus descriptus est orbis de mandato Augusti imperatoris, quo tempore natus est Christus, ut patet Luc. 4. Sequitur :

ET REGNUM EJUS, quia regnum Christi potissimum est in celo, ubi cives sunt immortales.

COMMUNIET, etc. In judicio finali omnis potestas auferetur, et omnis creatura perfectè Christo subjugabitur, et jam multa regna supponerunt iugum fidei Christi colla. Sequitur.

MENOCMIUS.

IN DIEBUS REGNUMORUM ILLORUM, id est, postquam tempus et secula regna illis tributa evoluta fuerint.

REGNUM QUD IN ETERNUM NON DISPARBITUR, id est, quantum regnum Christi spirituale et eternum.

COMMUNIET ET CONSUMET, etc. Christi regnum omnia illa regna communiat, quia Romaneum communiat, Romanum autem Macedonicum, quia Macedonicum vero Persicum, Persicum autem Babylonicum. Porro Christi regnum communiat Romanum imperium, quia illud ad veram religionem pertraxit, plusque martyrum sanguis, et patientia ad propagandam regnum Christi quām ferum, quām ignes, quām bestie, et omnis Romanorum crudelitas, et sevitia potuerunt, ut illud operarentur.

TIRINUS.

IN DIEBUS AUTEM REGNUMORUM ILLORUM, nempe stante adhuc regno temporali Romanorum, SUSCITABIT DEUS CVEL REGNUM QUINTUM, non temporale, terrenum vel corporale, sed spirituale quod, IN ETERNUM NON DISPARBITUR. Nempe regnum Christi, et Ecclesie Christi, quod quamvis in mundo sit, non est tamen de hoc mundo, ut ait Christus et omnes prophetæ ubique declinant.

Syrus. Administrationi urbis Babylonice.

fecestimè subjiciuntur tempore judicii, ut dictum est.

MENOCMIUS.

SECUNDUM QUOD VIDISTI, sicut vidisti.

DE MONTE ABSCESSUS EST, etc., Christus, scilicet à Virgine natus absque humana opera, sed ex Spiritu sancto. Dicitur autem B. Virgo mons, quia omnium habuit virtutum sublimitatem.

TIRINUS.

LAPIS SINE MANIBUS ABSCESSUS DE MONTE populi Judaici, vel melius de B. Virgine, qua instar cessissimi montis præcelabat omnibus virtutibus et gratiis; est Christus lapis fundamentalis et angularis Ecclesie, qui quod Deus, Patre genitus est sine manibus creationis, inquit Ambrosius; et quod homo è Virgine conceptus est sine manu, id est, opere virili, ut S. Hieronymus, Justinus, Epiphanius, Augustinus, et alii passim exponent. Quomodo huius lapis conjectus in giganteo mundi statuum, illam dicit magis magisque communiat, et quibus praerogativis regnum Christi seu Ecclesie præcellat omnibus regnis mundi, videt hoc loco apud Pererium.

LYRANUS.

VERS. 46. — TUNC REX. Hic ponitur pro dictis magnificatio Dei; et dividitur in tres partes, quia primo superbia regis reprimitur, secundo Dei potentia panditur, ibi : Loquens ergo rex. Tertio Danielis sapientia erigitur, ibi : Tunc rex. Primum patet per hoc quod dicitur : Tunc rex Nabuchodonosor occidit, se humiliando.

ET DANIELEM ADORAVIT, ei reverentiam exhibendo.

ET HOSTIAS. Ex hoc loco Porphyrius arguit hunc librum esse conflictum, quia non est verisimile (ut dicit) quod rex tam magnus et superbus adoraret Danielum captivitate detinutum, et multo minus est credibile quod cultum divinum vellet sibi impendere, ut dicitur hic, et dat quoque vellet facere, non est credibile quod Daniel permisisset hoc, unde Act. 14, dicitur quod Paulus et Barnabas non permisissent se adorari a Lycaonicis, sed scilicet vestes suas in signum doloris. Dicendum est ad ista quod adoratio ibi accipitur pro reverentia; sicut de Nathan propheta dicitur, 5 Reg. 5, quod adoravit regem David prous in terra. Nec est admirandum regem prius superbum, hoc facere ex admiratione divinae sapientie quam in eo perceperit. Quod autem arguit de hostiis et incenso Danieli offerendum, dicendum quod benè dicatur hic quod rex hoc præcepit; sed non dicitur quod fuerit factum, et idcirco credendum est quod Daniel impedivit fieri, vel quod induxit regem ad hoc, quod ista offererentur ad honorem Dei, qui mysterium revelaverat ei, et hoc patet ex parte sequenti, in qua panditur potentia Dei.

TIRINUS.

TUNC REX NABUCHODONOSOR OCCIDIT IN FACIEM SUAM, ET DANIELEM ADORAVIT, ET HOSTIAS, ET INCENSUM PRECEPIT UT SACRIFICARENT EI. Hunc locum olim calumnians est Porphyrius ut falsum, dicens incredibile esse quod rex superbissimus captivum adoraret.

LYRANUS.

VERS. 47. — LOQUENS ERGO REX, AIT DANIELI : VERE DEUS VESTER, quem colitis, non dii nostri,

COMMENTARIA. CAPUT II.

Quod si etiam facere voluisset, Danielem eum prohibere debuisse; maxime, ne hostias, et incensum ei sacrificarent: sicut Actorum 14, legimus Lycaonios prohibitos fuisse a Paulo et Barnabá, ne illis immolarent. Ad hanc respondeo regem, tametsi superbissimum, tamen obstupfactum divino Danielis responsu et sapientia, eum adorasse; hoc est, veneratum fuisse corporis inclinatio. Ita enim frequentissime adorare in Scripturā accipitur. Unde et illud : Adoravit Abramā populum terrae, Gen. 25. Quod altera legitur præcepisse ut sacrificarent ei hostias et incensum, Bellarmius, lib. de Sanctorum Beatitudine, cap. 13, intelligit significari, non sacrificium, sed munera et odores. Sed cum Hieronymus, veterit, sacrificarent, et Pagninus similiter, alii autem (quod paulum distat), Arias et Septuaginta, ad libandum ei, esto, præceperit ita Nabuchodonosor, sed non inde sequitur factum. Nec etiam valet argumentum, quod sicut ibi prohibuerunt Paula et Barnabas, sic etiam Daniel debuisset scribere se prohibuisse. Nam se prohibuisse satis indicat, dum Nabuchodonosorem loquuntur ei, et dominus regum. Non enim dicit : Verē deus vester Deus deorum est, et dominus regum. Non enim dicit : Verē tu Daniel Deus es, sed tantum : Verē Deus vester Deus deorum est. Et quod ad prohibitionem Pauli et Barnabas attinet, sicut illo cap. 14. Act. legitur prohibuisse populum, ne pro diis eis haberent, ita in eodem lib. Act. cap. ult., similiter legitur quod quidam de Paulo dicebant eum esse Deum, v. 6. Nec tamen additur quod Paulus id dici prohibuerit. Et raro etiam suppedita.

MENOCMIUS.

HOSTIAS ET INCENSUM, etc., ut tanquam Deum coleret: simile habes exemplum, Act. 14, 10, de Lycaonio Paulo et Barnabae sacrificia offerebant voluntibus, quem honorem recusarunt admittere, ut etiam Daniel, de quo dubitandum non est, licet in sacro testu expressum non habeamus.

TIRINUS.

TUNC REX DANIELEM ADORAVIT. Et quidem adoratione latrice, que soli debetur Deo. Patet tum ex humili prolapsu in terram ad genus Danielis, tum ex sacrificio quod illi jussit offerri. Sic enim, cap. seq., voluit rex se quoque adorari. Et usus receptum erat apud gentiles, ut homines virtute et sapientia præcellentes, quasi numina et deorum filii adorarentur, et sacrificia colerentur, ut in Paula et Barnabá, Act. 14, v. 10. Sed abit consenserit in hoc scelus Daniel (ut olim Porphyrius, et nunc Calvinus blasphemus illi impingit); nam executionem mandat regi inhibuisse et precepisse vel inde colligitur quod nulla executionis facta mentione, mox subdat Daniel à rege aliis honoribus affectum fuisse, nempe præfecturā totius Babylonie: ita Lyranus, Dionysius, Carthusianus, Maldonatus, et alii.

LYRANUS.

VERS. 47. — LOQUENS ERGO REX, AIT DANIELI : VERE DEUS VESTER, quem colitis, non dii nostri,

DEUS DEORUM EST, ET DOMINES REGUM, ET REVELANS
MYSTERIA. Et causa subditur :

QUONIAM TU POTUISTI APERIRE HOC SACRAMENTUM, id est, sacrum secretum per ipsius revelationem, et sic patet quod Nabuchodonosor honorem predictum impendebat Deo principaliter.

LYRANUS.

Vers. 48. — TUNC REX DANIELEM IN SUBLIME EX-TULIT. Haec est tercia pars in qua Danielis sapientia erigatur ad Dei gloriam et populi Israel, qui captivus erat in regno Bablyonis, revelationem, et hoc est quod dicitur hic : Tunc rex Daniel in sublimo extulit, id est, in magna dignitate posuit, ut statim patet.

ET MUNERA MULTA, etc., quae accepit Daniel, non ex cupiditate, sed ut de illo Israël pauperibus posset beneficere. Patet etiam ex hoc quod, licet non sit licium aliquid accipere ex pacto pro spiritualibus, tamen licitum est ab eis quibus spiritualia ministrata sunt dona temporalia accipere : sicut Daniel accepit a rege eum secreta divina revelaverat per spiritum prophetie.

ER CONSTITUT EUM PRINCIPEM, etc., principem, ad justitiam exercendam.

ER PREFECTUM, ad causas magnas determinandum.

MAGISTRATUM, ad facta ardua ordinandum.

SUPER CUNCTOS SAPIENTIAS BABYLONIS, ut talia sine eius consilio non agerent, et ei ratione redirent.

Vers. 49. — DANIEL AUTEM POSTULAVIT A REGE, ET CONSTITUT SUPER OPERA PROVINCIAE BABYLONIS, SIDRACH, MISACH, etc. In ergo ostendit fidelitatem suam, quia promotus ad honorem non dedit oblivionis socios suos, sed deorum promotione fideliter cogitavit : et hoc fecit non solum propter eos, sed propter consolationem filiorum Israel, qui erant per provincias dispersi. Et quia sciebat socios suos aptos ad officium, quia erant sapientes et fideles.

ISSE AUTEM DANIEL, etc. Ut enim teneret regem in amicitia, ideo non recedebat de latere ejus, ne CAPUT III.

1. Nabuchodonosor rex fecit statum aureum, altitudine cubitorum sexaginta, latitudine cubitorum sex, et statuit eam in campo Dura provincia Babylonie.

2. Itaque Nabuchodonosor rex misit ad congregandas satrapas, magistratus et judices, duces et tyranos, et prefectos, omnesque principes regionum, ut convenient ad dedicationem statutae, quam exerxerat Nabuchodonosor rex.

3. Tunc congregati sunt satrapes, magistratus et judices, duces et tyramni, et optimates qui erant in potestatis constituti, et universi principes regionum, ut convenient ad dedicationem statutae quam posuerat Nabuchodonosor rex :

4. Et prece clamabat valenter : Vobis dicitur populis, tribibus et linguis ;

aliqui invidi in ejus absentia seminarent odium. Ex hoc etiam loco arguit Porphyrius contra istum librum, dicens quod Daniel sanctus non accepisset tamem honorem a rege infidei. Ad quod dicendum quod Porphyrius ignoranter loquitur, quia Joseph sanctus similis a Pharaone accepit, ut habeatur Gen. 41, et Mardochaeus ab Assuero, ut habeatur Esther 8. Considerandum etiam quod tamem honorem accepit Daniel et isti hie dicti a regibus infidelibus, non ex ambitione honoris, sed ad consolationem populi sui, et ad honorem Dei, videntes quod per hoc regna melius regenerant secundum Deum et justitiam. Circa istud capitulum moraliter exponendo, potest dici quod per statum intelligatur vita simulata in qua caput est aureum, id est, operatio de genere bona, pectus de argento, quia locutio sancta : venter et femora ex aere, id est, simulatio ficta, quia praedita sunt ad apparentiam, as enim compunctus ex aurichalco, quod est auro simile, et statum, quod est simile argento. Tibia ferrea sunt obduratio fixa, quia quod talis concipi corde, vult omnino tenere. Pedes ferrei et fictiles sunt pertinacitas delictationis, et pertinacia excusationis. Hanc autem simulationem nequeunt indicare arioli, id est, sacerdotis simoniaci, magi, id est, philosophi vari; malefici, id est, jurisprudenti : quia scientia sua isti communiter uituntur ad malum faciendum; sed Daniel, id est, confidencia veritatis, Sidrach, id est, continencia puritatis, Misach, id est, consistencia probitatis, Abdeneago, id est, conscientia parvitalis, seu humilitatis, merentur fictionem cognoscere ea etiam evitare.

MENUCHOS.

SUPER OPERA, super negotia, quasi dicat : Praeficit eos administrationi et regimini regni sui.

IX FORMIS TRIGIS. Gracis est, in auctio regis, id est, in aula regia. Frequentabat salam regiam.

TRINUS.

DANIEL ERAT IN FORMIS REGIS, primus et maximus aucto princeps, regi proximus et intimus, absque cuius nutu nemo patet ingressus ad regem, inquit S. Hieronymus.

CHAPITRE III.

1. Le roi Nabuchodonosor fit faire une statue d'or de soixante ondes de haut, et de six de large : et il la fit mettre dans la campagne de Dura, qui était de la province de Babylonie.

2. Il envoia ensuite un ordre, pour faire assembler les satrapes, les magistrats, les juges, les officiers de l'armée, les intendants, ceux qui possédaient les premières charges, et tous les gouverneurs de provinces, afin qu'ils se trouvassent au jour qu'on déchirera la statue qu'il avait dressée.

3. Alors les satrapes, les magistrats, les juges, les officiers de l'armée, les intendants, les seigneurs qui étaient établis dans les premières charges, et tous les gouverneurs de provinces, s'assemblèrent pour assister à la dédicace de la statue que le roi Nabuchodonosor avait fait dresser ;

4. Et le héros criai à haute voix : Peuples, tribus, et gens de toutes langues, on vous ordonne :

5. In horā quā audieritis sonitū tubæ, et fistule et cithare, sambuce et psalterii, et symphoniarum et universi generis musicorum, cadentes adorare statuam auream, quam constitūt Nabuchodonosor rex.

6. Si quis autem non prostratus adoraverit, eādem horā mittetur in fornacem ignis ardenti.

7. Post haec igitur statūm ut audiuerint omnes populi sonitū tubæ, fistule et cithare, sambuce et psalterii, et symphoniarum et universi generis musicorum, cadentes omnes populi, tribus, et lingue, adoraverunt statuam auream, quam constitūt Nabuchodonosor rex.

8. Statimque in ipso tempore accedentes viri Chaldeani accusaverunt Iudeos :

9. Dixeruntque Nabuchodonosor regi : Rex, in eternum vive :

10. Tu, rex, posuisti decretum, ut omnis homo qui audiuerit sonitū tubæ, fistule et cithare, sambuce et psalterii, et symphoniarum et universi generis musicorum, prostratur se et adorare statuam auream :

11. Si quis autem non procedens adoraverit, mittetur in fornacem ignis ardenti.

12. Sunt ergo iuriū iudei, quos constitūti super opera regionis Babylonie, Sidrach, Misach et Abdeneago : viri isti contempserunt rex, decretum tuum : deos tuos non colunt, et statuum auream, quam exexistit, non adoravit.

13. Tunc Nabuchodonosor in furore et in ira praecepit ut adducerent Sidrach, Misach et Abdeneago : qui confessi adiuxti sunt in conspectu regis.

14. Pronuntianusque Nabuchodonosor rex, ait eis : Verēne, Sidrach, Misach et Abdeneago, deos meos non colitis, et statuum auream, quod constitūt, non adoratis ?

15. Nunc ergo si estis parati, quācumque horā audiueritis sonitū tubæ, fistule, cithare, sambuce et psalterii, et symphoniarum, omnissimè generis musicorum, prostrerete vos, et adorare statuam quam feci : quod si non adoraveritis, eādem horā mittiūt in fornacem ignis ardenti : et quis est Deus qui eripiet vos de manu mea ?

16. Respondentes Sidrach, Misach et Abdeneago, dixerunt regi Nabuchodonosor : Non oportet nos de hac re respondere tibi.

17. Ecce enim Deus noster quem colimus, potest eripere nos de camino ignis ardenti, et de manibus tuis, o rex, liberare.

18. Quod si noluerit, notum sit tibi, rex, quia deos tuos non colimus, et statuum auream, quam exexistit, non adoramus.

19. Tunc Nabuchodonosor repletus est furore : et aspectus facie illius immutatus est super Sidrach, Misach et Abdeneago, et præcepit ut succederetur fornax septuplum quam succingeret.

20. Et viri fortissimi ex exercitu suo jussi ut ligatis pedibus Sidrach, Misach et Abdeneago, mittent eos in fornacem ignis ardenti.

21. Et confessum viri illi vinclis, cum braccis suis, et

5. Qu'au moment où vous entendrez le son de la trompette, de la flûte, de la harpe, du hautbois, de la lyre et des concertes de toutes sortes de musiciens, vous vous prosterner en terre, et que vous adoriez la statue d'or que le roi Nabuchodonosor a dressée.

6. Si quelqu'un ne se prostérera, et n'adore pas cette statue, il sera jeté sur l'heure au milieu des flammes de la fournaise.

7. Aussitôt donc que tous les peuples entendront le son de la trompette, de la flûte, de la harpe, du hautbois, de la lyre, et des concertes de toutes sortes de musiciens, toute les hommes, de quelque nation, de quelque tribu et de quelque langue qu'ils fussent, adoreront la statue d'or que Nabuchodonosor avait dressée.

8. Aussitôt, et dans le même moment, les Chaldeens s'approcheront, et accuseront les Juifs,

9. En disant au roi Nabuchodonosor : O roi ! vivez à jamais :

10. Vous avez fait une ordonnance, ô roi ! que tout homme, au moment où il entendrait le son de la trompette, de la flûte, de la harpe, du hautbois, de la lyre, et des concertes de toutes sortes de musiciens, se prosterner en terre, et adorer la statue d'or ;

11. Et que, si quelqu'un ne se prostérera et ne l'aurait pas fait, il sera jeté au milieu des flammes de la fournaise.

12. Cependant ceux des Juifs à qui vous avez donné l'intendance des affaires de la province de Babylone, Sidrach, Misach et Abdeneago, méprisent, ô roi ! votre ordonnance ; ils n'honorent point vos dieux, et ils n'adorent point la statue d'or que vous avez dressée.

13. Alors Nabuchodonosor, plein de fureur et de colère, commanda qu'on amena devant lui Sidrach, Misach et Abdeneago, qui furent amena aussi devant le roi.

14. Et le roi Nabuchodonosor leur dit ces paroles : Est-il vrai, Sidrach, Misach et Abdeneago, que vous n'honoréz point mes dieux, et que vous n'adorez point la statue d'or que j'ai dressée ?

15. Maintenant donc, si vous êtes prêts à m'obéir, au moment où vous entendrez le son de la trompette, de la flûte, de la harpe, du hautbois, de la lyre, et des concertes de toutes sortes de musiciens, prostérez-vous en terre, et adorerez la statue que j'ai faite ; si vous n'adorez pas, vous serez jetés au même moment au milieu des flammes de la fournaise ; et qui est le Dieu qui puisse vous arracher d'entre mes mains ?

16. Sidrach, Misach et Abdeneago répondirent au roi Nabuchodonosor : Il n'est pas besoin, ô roi ! que nous répondions sur ce sujet.

17. Car notre Dieu qui nous adorons, peut certainement nous retirer du milieu des flammes de la fournaise, et nous délivrer, ô roi ! d'entre vos mains,

18. S'il ne veut pas le faire, nous vous déclarons néanmoins, ô roi ! que nous n'honorons point vos dieux, et que nous n'adorons point la statue d'or que vous avez fait faire.

19. Alors Nabuchodonosor fut rempli de fureur ; il changea de visage, et il regarda d'un œil de colère Sidrach, Misach et Abdeneago ; il commanda que le feu de la fournaise fut sept fois plus ardent qu'il n'avait coutume d'être.

20. Il donna ordre aux plus forts soldats de ses gardes de lier les pieds à Sidrach, Misach et Abdeneago, et de les jeter ainsi au milieu des flammes de la fournaise.

21. Au même moment, ces trois hommes furent liés